

van het in dit opzicht zoo beroemde Pothoofd is opgegeven. In het vervolg zal blijken, dat nog verschillende bijzondere planten aan dit kanaal zijn gevonden.

Van de Chenopodieën zond de heer v. d. Linden te Rotterdam mij *Chenopodium Botrys* uit een moestuin aldaar, een krachtige plant met wel 40 stengels.

Van de Caryophylleën valt vooral op te merken, dat ik van *Vaccaria segetalis*, tot dusverre alleen uit Limburg bekend, een ex. ontving van den heer P. Sloots te Waalre, daar groeiend op hoogen zandgrond en een van den heer v. d. Linden te Rotterdam uit een moestuin.

Van *Dianthus Carthusianorum*, alleen van Deventer bekend, ontving ik ex. van den heer W. C. van Embden, van een graswal bij den Ezelsdijk te Utrecht en van *Silene dichotoma*, die ook zeer zeldzaam is, vond de heer W. Docters van Leeuwen ex. op een molenheuvel te St. Anna.

Van de Portulacaceën is een heel merkwaardige vondst die, gedaan door den heer P. van den Burg en mij, van *Calendrinia compressa*, een plant, die voor een paar jaren het eerst bij Nijkerk en Amersfoort is aangetroffen. Zij stond te Laag Soeren in den moestuin van het Badhuis.

Van de Ranunculaceën werden door de bovengenoemde heeren aan het genoemde kanaal exemplaren gevonden van *Adonis aestivalis*, *Delphinium Ajacis* en *Nigella arvensis*, terwijl de heer J. J. Schep te Willige Langerak mij exemplaren zond van *Helleborus viridis*, die hij op drie plaatsen langs den dijk vond.

Van de merkwaardige *Glaucium corniculatum* zijn twee nieuwe vindplaatsen te vermelden, n.l. aan het bewuste kanaal te Deventer, terwijl ik de plant vond op het stationsterrein te Waalre.

Van de Cruciferen is *Sisymbrium pannonicum* weer aan het genoemde kanaal bij Deventer gevonden en is daar ook een tot dusverre niet als inlandsch bekende plant aangetroffen, n.l. *Myagrum perfoliatum*. Van *Erysimum virgatum* ontving ik ex. van den heer J. Boldingh te Kampen en W. C. v. Embden te Utrecht, de laatste van den Ezelsdijk, en van *Erysimum orientale* ex. van de heeren F. J. Bevert te Berg en Dal (uit zijn tuin, waarschijnlijk met kippenvoer aangevoerd) en H. M. M. v. d. Kroon te Zevenbergschen Hoek.

Van *Lepidium*soorten zond de heer J. A. v. d. Berg te Bleiswijk mij een ex. van *Lepidium Draba*, merkwaardig om de vindplaats en van *Lepidium perfoliatum* ontving ik ex. van de heeren J. Boldingh te Kampen, J. A. v. d. Berg te Bleiswijk (tusschen afgehakt hakhout) en P. Westerhof en H. W. Peteri van het bovengenoemde kanaal bij Deventer.

De heer P. J. Willems, te Tilburg, zond mij een

aan de Leij op veenachtigen grond geplukt ex. van *Alyssum montanum*.

Van de Malvaceën kreeg ik weder een ex. van *Althaea hirsuta* van het kanaal bij Deventer, terwijl van de Geraniaceën de heer J. P. Hartlief te Eelde ex. vond van *Geranium phaeum* bij Eelde en bij Vries.

De nogal zeldzame *Euphorbia Lathyris* vond de heer P. B. Moll bij Amsterdam en J. A. v. d. Berg te Bleiswijk bij Stadwijk bij Voorschoten en bij Driel.

Van de familie der Umbelliferen vond de heer J. B. Bernink, te Denekamp, een nieuwe vindplaats van *Sanicula europaea* in een oud bosch op 't Singraven, terwijl van de zoo zeldzame *Bupleurum rotundifolium* mij een 3-tal exemplaren bereikten van verschillende plaatsen, n.l. van den heer P. Sloots te Waalre, uit Valkenswaard (langs den weg), van het kanaal bij Deventer en van den heer P. J. Willems, te Tilburg, tegen de helling van den spoorweg.

Van *Orlaya grandiflora* en *Turgenia latifolia* kreeg ik ex. van het bewuste kanaal bij Deventer en van *Caucalis daucoides* van dezelfde plaats en van puinhoopen te Laag Soeren (door den heer P. v. d. Burg), terwijl ik zelf de plant aantrof op het stationsterrein te Waalre. Van *Myrrhis odorata* trof de heer v. d. Burg (zie het vorig verslag) ook ex. aan bij Driebergen.

Van de Rosaceën vond de heer W. C. v. Embden te Utrecht *Potentilla inclinata* var. *virescens* op een graswal bij den Ezelsdijk aldaar.

Van de Papilionaceën vond de heer W. Docters v. Leeuwen op een Molenheuvel te Sint-Anna ex. van *Melilotus coerulea*, terwijl *Vicia pannonica* en *Vicia lutea* werden aangetroffen door bovengenoemde heeren aan het genoemde kanaal bij Deventer. Van *Lathyrus Aphaca*, anders alleen van Limburg bekend, werden ook daar ex. gevonden.

Merkwaardig is het, dat het aantal vindplaatsen van *Trientalis europaea* (familie Primulaceën) dit jaar zoo is vermeerderd. Ik ontving de plant n.l. van den heer Ter Veer, te Eext, als gevonden te Gieten en van den heer J. B. Bernink te Denekamp. Het schijnt dat de plant aan de oostzijde van ons land niet zeldzaam is.

Om de vindplaats merkwaardig is te vermelden de vondst van den heer Tj. Sterringa, die op Terschelling in een vlak aan zee gelegen duinvlaakte de *Convolvulus Soldanella* vond, tot dusverre niet bekend op onze Noordzee-eilanden.

Van de Boragineën valt als nieuweling te noemen *Cerintho minor*, door genoemde heeren aan het bewuste kanaal bij Deventer gevonden.

De *Nicandra physaloides* van de familie der Solanaceën werd door den heer L. de Bruijn te

den Helder gevonden en de *Linaria striata* van de familie der Scrophularineeën door den heer J. A. v. d. Berg te Bleiswijk aan een spoorbaar.

Van de familie der Labiaten zijn verscheidene merkwaardige vondsten te vermelden. De *Salvia verticillata* (zie het vorig verslag) werd nu op hoogen zandgrond gevonden door den heer P. Sloots te Waalre, en op een graswal bij den Ezelsdijk te Utrecht door den heer W. C. v. Embden, terwijl op laatstgenoemde plaats ook *Salvia sylvestris* werd aangetroffen. *Stachys annua* is evenals *Sideritis montana* gevonden aan het genoemde kanaal bij Deventer, terwijl de heer G. H. Japikse, te Haarlem, bij Velzen op Waterland vond *Scutellaria Columnae* var. *Gussoni*, die tot dusverre alleen bekend was van Zomerzorg bij Haarlem. Op het Pothoofd bij Deventer vond de heer Tj. Sterringa *Ajuga Chamaepitys*.

Van de Orobanche *Galii* met wasgelen stempel is in dezen jaargang der *Levende Natuur* reeds gesproken. Ik ontving die plant ook van den heer J. A. Sanberg alhier, gevonden in het duin bij Driehuizen en van den heer A. H. Blauw, te Elst, die haar geplukt had aan een zandigen weg tusschen Nijmegen en den Plasmolen.

Van de Rubiaceeën werd *Galium elongatum* geplukt te Utrecht aan den Ezelsdijk en het Vossegat door den heer W. C. van Embden, terwijl hij ook verschillende exemplaren zond van *Valeriana sambucifolia* van de familie der Valerianeëën, afkomstig van verschillende plaatsen om Utrecht. Later bleek mij, dat dezelfde plant ook bij Laag Soeren en op verschillende andere plaatsen stond en won het

vermoeden bij mij veld, dat deze plant eigenlijk een variëteit is van *Valeriana officinalis* en niet verdient als soort te worden onderscheiden.

Van de Composieten eindelijk verdienen vermeld te worden, *Ambrosia artemisiifolia*, door den heer H. v. d. Linden te Rotterdam onder een heg in een moestuin geplukt, *Stenactis annua*, door den heer P. v. d. Burg langs den IJssel bij de Steeg aangetroffen, *Helichrysum arenarium*, door den heer J. B. Bernink aan den straatweg halfweg Denekamp en Oldenzaal gevonden, *Artemisia Abrotanum* en *A. Tournefortiana* geplukt aan het Pothoofd te Deventer door de heeren Tj. Sterringa en P. Westerhof (dit tot verbetering der opgave van het voorgaande jaar).

Verder *Tragopogon orientalis* in fraaie exemplaren gevonden door den heer W. C. van Embden om Utrecht, evenals ook *Hieracium aurantiacum* veel langs den Oosterspoorweg aan de Brugstraat te Utrecht. Eindelijk kreeg ik nog een fraai exemplaar van *Hieracium vulgatum* var. *pictum* met van boven wijnrood gevlekte bladen van den heer E. Heimans, welke plant hij onder Laag Keppel en op den weg naar Terborg had gevonden en vroeger reeds bij Muiderberg.

Ziedaar de voornaamste bijzonderheden over 1898. Over de verspreiding der meer algemeen voorkomende planten ontving ik natuurlijk ook heel wat gegevens, die mij gegronde hoop doen koesteren, dat ik daarover na verloop van eenige jaren, als het onderzoek is afgelopen, belangrijke mededeelingen zal kunnen doen.

H. HEUKELS.

Ornithologische overzichten.

Door het overlijden van den heer Mr. Herman Albarda is een zeer groot verlies toegebracht aan de Nederlandsche ornithologie, en met hem is de man heengegaan, die gedurende jaren met onverdroten ijver er zich op heeft toegelegd, om al datgene, 'twelk in Nederland op vogelkundig gebied merkwaardigs voorviel, in een jaarlijksch overzicht samen te vatten.

Die overzichten, met zooveel zorg en zaakkennis opgesteld, we zullen ze helaas niet meer van den heer Albarda ontvangen.

Het zou intusschen zeer te betreuren zijn, indien voortaan geen aantekening meer gehouden werd van belangrijke waarnemingen, en alzoo de beoefening der ornithologische wetenschap in verval zou geraken.

De voortzetting der jaarlijksche overzichten komt

mij daarom niet alleen wenschelijk, maar zelfs zeer noodzakelijk voor, te meer omdat daardoor de waarnemers in de verschillende deelen des lands als 't ware met elkander voeling blijven behouden.

Van verschillende zijden gewerd mij op de meest vleierende wijze het verzoek, om mij voortaan met de samenstelling der overzichten te belasten.

Hoeveel prijs ik ook stel op de onderscheiding, die voor mij in zoodanig verzoek gelegen is, heb ik toch eenigszins gewiefeld, alvorens daaraan gevolg te geven. Niet omdat mij de lust ontbreekt om de noodige arbeid ter zake te verrichten, maar omdat het een niet gemakkelijke taak is, Mr. Albarda's werk op waardige wijze voort te zetten, en wegens finantiëele en andere bezwaren, die ontegenzeggelijk aan een dergelijke onderneming zijn verbonden.